

KI på papir

Analoge øvelser for å forstå og vurdere KI. Skjerm brukes når det trengs. **LÆRERLIV** Fra klasserom til storsamfunn

KURS 5 · VURDERE

Sjekk KI-en

Hvordan sjekker vi et KI-svar?

Lærerveiledning

9. trinn (forslag) · tre økter på 60 minutter · med fasit

KURS 5: SJEKK KI-EN

Innhold

Om kurset	3
Økt 1: Påstand eller mening?	4
Økt 2: Kilde, sitat og tall	7
Økt 3: Bygg et bedre svar	10
Vedlegg: Fasit	13
Kilder og kreditering	15

KURS 5

Om kurset

Hvordan sjekker vi et KI-svar?

Kurset har tre økter. Hver økt er planlagt for rundt 40 minutter i en time på 60, og har fire deler: fakta, praktisk arbeid, diskusjon og skriving. Elevene starter med korte notater om hva de tror, og ser på dem igjen til slutt. Hver del er merket som kjerne, utdyping eller kan flyttes. Tidene er omtrentlige.

KJERNE

UTDYPING

KAN FLYTTES

Øktene

Økt	Tittel og mål	KI-bruk
Økt 1	Påstand eller mening? Elevene kan dele et KI-svar i enkeltpåstander, skille påstander fra meninger og forklare hvorfor noen påstander bør sjekkes først.	Uten KI, øvelsetekster på papir
Økt 2	Kilde, sitat og tall Elevene kan sjekke en henvisning, et sitat og et tall mot kilden, og velge og begrunne en etikett.	Uten KI, øvelsetekster på papir
Økt 3	Bygg et bedre svar Elevene kan sammenligne to svar på samme spørsmål, se forskjellen på et svar som høres sikkert ut og et som er godt underbygget, og skrive et revidert svar med kilder og et ærlig usikkerhetsnotat.	Uten KI, øvelsetekster på papir

Materiell til utskrift

Materiell	Fil	Papir og antall
Oppdragsark og kildeutdrag, økt 2	oppdrag-okt-2.pdf	A4, to sider, ett sett per gruppe. Med innebygde feil
Rutinekort og etikettkort	rutine-og-etiketter.pdf	A4, side 1 rutinekort (to per ark), side 2 etikettkort (to sett per ark), ett av hvert per gruppe
Sjekkark	sjekkark.pdf	A4, ett per gruppe
Svarark, kildeutdrag og skriveark, økt 3	svar-okt-3.pdf	A4, par 1 og par 2 med kildeutdrag, ett par per gruppe, skriveark og ekstratekst. Med innebygde feil
Øvelsetekster og kildekort, økt 1	tekster-okt-1.pdf	A4, tekst A og B og kildekort A og B, én tekst per gruppe. Med innebygde feil
KI-logg	ki-logg.pdf	A4, ett ark per elev per økt

Materiellet og presentasjonene lastes ned fra kurssiden på nettsiden. Presentasjonene åpnes i nettleseren, og PDF av hver presentasjon ligger der som reserve. Fasiten ligger som vedlegg bakerst i heftet. Den er for læreren og skal ikke deles ut til elevene.

KURS 5 · ØKT 1

Påstand eller mening?

9. trinn

40 av 60 min

Uten KI, øvelsestekster på papir

Mål for økta: elevene kan dele et KI-svar i enkeltpåstander, skille påstander fra meninger og forklare hvorfor noen påstander bør sjekkes først.

Kort fortalt: elevene lærer en rutine i seks steg og seks etiketter for å sjekke et KI-svar. Så deler de en tekst om Ivar Aasen eller påsken i påstander og meninger, velger hva som er mest risikabelt, og sjekker to påstander mot et kildekort. Elevene skal gå ut av timen med at en tekst kan være overbevisende selv om den har feil, og at påstander må sjekkes én og én.

Før timen

rundt 25 min

- Skriv ut øvelsestekstene og kildekortene: [tekster-okt-1.pdf](#) . Side 1 og 2 er tekst A (Ivar Aasen) og tekst B (påsken). Side 3 og 4 er kildekortene. Halvparten av gruppene på tre får tekst A, resten tekst B.
- Skriv ut rutinekort og etikettkort, ett sett per gruppe: [rutine-og-etiketter.pdf](#) . Klipp ut etikettkortene.
- Skriv ut sjekkarket, ett per gruppe: [sjekkark.pdf](#) .
- Legg tekst, rutinekort, etikettkort og sjekkark i én konvolutt per gruppe. Legg kildekortet i en egen konvolutt. Det deles ut først i trinn 3.
- Ha klar fargeblyanter eller to farger penn.
- Elevene trenger KI-loggen sin ([ki-logg.pdf](#) hvis noen trenger nytt ark).
- Les «Det du trenger å vite» under, og fasiten i fasiten for kurset (egen PDF på øktsiden).
- Åpne presentasjonen: [okt-1.html](#) . Trykk N for å se lærernotatene under lysbildet. PDF-en er reserve hvis nettleseren ikke virker.

Rutinekortet brukes resten av serien. Gruppene må ta vare på det.

Det du trenger å vite

Om tekstene: tekstene er øvelsestekster med innebygde feil. Vi har skrevet dem for å ligne svar fra en KI-chatbot, og det står på arket. Si til elevene: «Dette er ikke ekte KI-svar, men de har samme type feil som KI-svar ofte har.» Elevene bruker ikke KI i dette kurset.

Påstand og mening: en påstand kan være sann eller usann og kan sjekkes: «Ivar Aasen døde i 1896.» En mening er en vurdering: «Aasen er den viktigste nordmannen.» Meninger sjekkes ikke, men merkes.

Rutinen i seks steg: del opp, påstand eller mening, velg, finn kilden, sammenlign, sett etikett og begrunn.

De seks etikettene:

Etikett	Betyr	Eksempel
Støttet	En god kilde sier det samme	«Aasen døde i 1896.»
Delvis støttet	Noe stemmer, noe mangler	«Kvinner fikk stemmerett i 1913.» Noen fikk det før.
Ikke støttet	Vi fant ingen god kilde som sier det	«Påsken stammer fra ostara.»
Motsagt	En god kilde sier noe annet	«Påskedag er alltid i april.» Den kan være 22. mars.
Umulig å avgjøre	Kan ikke sjekkes	«Aasen ville ha likt nynorsken i dag.»
Villedende	Ordene kan stemme, men helheten gir feil inntrykk	Et riktig tall brukt til å trekke en gal slutning.

Ikke støttet er ikke det samme som usant. Ikke støttet betyr at vi ikke fant en kilde. Motsagt betyr at en god kilde sier noe annet.

Feilene i tekstene:

- **Tekst A (Ivar Aasen):** setning 2 er motsagt. Aasen ble født i Ørsta og vokste opp med en bibel og noen andaktsbøker, ikke i Bergen på en gård med mange bøker. Setning 7 er motsagt. 11,6 prosent av grunnskoleelevene

hadde nynorsk som hovedmål i 2021, ikke halvparten. Setning 8 er en mening. Setning 9 er umulig å avgjøre. De andre fem er støttet.

- **Tekst B (påskan):** setning 4 er motsagt. Påskedag kan falle fra 22. mars til 25. april. Setning 5 er motsagt. Skjærtorsdag minner om påskemåltidet, langfredag om Jesu død. Setning 6 er ikke støttet. Store norske leksikon sier at ostara-forklaringen ikke er vitenskapelig fundert. Setning 8 er en mening. De andre fire er støttet.

Mest risikabelt: i tekst A trolig setning 7, fordi et feil tall om skolen i dag kan brukes videre. I tekst B trolig setning 5, fordi den blander to av de viktigste dagene. Godta andre rangeringer med begrunnelse.

Kurs 5 er på 9. trinn. Elevene får verktøyene først i faktadelen, og bruker dem i det praktiske.

Slik går timen

Del	Lysbilde	Tid
Start: hva tror du?	1 og 2	3 til 5 min
Fakta: påstand, rutine og etiketter	3 til 8	6 til 10 min
Praktisk: del opp, velg, sjekk to	9 til 11	14 til 18 min
Diskusjon	12	6 til 10 min
KI-logg	13	3 til 5 min

Lysbilde 14 er kilder, og trenger ikke vises i timen.

Start: hva tror du?

3 til 5 min **KJERNE**

Lysbilde 1 og 2. Del ut en lapp til hver elev.

Si: «Hvordan kan du vite om et svar fra en KI-chatbot er riktig? Skriv det på lappen.» Lappen legges i konvolutten.

1. Fakta og info

6 til 10 min **KJERNE**

Lysbilde 3. Si: «En språkmodell lager tekst som ligner tekst den har lært av. Den sjekker ikke om det den skriver, stemmer. Derfor høres KI-svar sikre ut, også når de er feil.» Har klassen hatt kurs 3, knytter du til terningen og heftet.

Lysbilde 4. Si: «En påstand kan være sann eller usann, og den kan sjekkes. En mening er en vurdering. Den sjekker vi ikke, men vi merker den.»

Lysbilde 5. Si: «Dette er rutinen vi skal bruke. Del opp teksten. Finn ut hva som er påstand og hva som er mening. Velg hva som er viktigst å sjekke. Finn en kilde, og ikke spør en ny KI. Sammenlign navn, tall og årstall. Sett en etikett, og skriv hva kilden sier.»

Lysbilde 6 og 7. Gå gjennom de seks etikettene med eksemplene på lysbildet.

Si: «Når dere setter en etikett, skal dere alltid kunne si hva kilden sier.»

Lysbilde 8. Si: «Ikke støttet er ikke det samme som usant. Ikke støttet betyr at vi ikke fant en god kilde som sier det. Motsagt betyr at en god kilde sier noe annet.»

2. Praktisk

14 til 18 min **KJERNE**

Grupper på tre. Halvparten har tekst A, resten tekst B.

Lysbilde 9. Trinn 1: del opp (4 til 5 min). Del ut konvoluttene, men ikke kildekortet.

Si: «Teksten er laget for å ligne et KI-svar, og den har feil i seg. Les den høyt i gruppen. Strek under påstander med én farge og meninger med en annen. Skriv P eller M ved hver setning på sjekkarket.»

Lysbilde 10. Trinn 2: velg (4 til 5 min). **Si:** «Velg de tre påstandene som gjør mest skade hvis de er feil. Ranger dem, der 1 er mest risikabel. Skriv hvorfor nummer 1 er mest risikabel.»

Lysbilde 11. Trinn 3: sjekk to (5 til 7 min). Del ut kildekortet.

Si: «Sjekk to påstander mot kildekortet. Legg et etikettkort ved hver. Skriv etiketten og en begrunnelse som starter med: Kilden sier ... Derfor ...»

Se etter, og spør:

- Grupper som streker under hele teksten. Spør: «Kan denne setningen være usann? Da er det en påstand.»
- Grupper som merker «Han ville helt sikkert ha likt nynorsken i dag» eller «Påsken stammer fra ostara» som mening. Begge er påstander. Den første kan ikke sjekkes (umulig å avgjøre). Den andre har ingen god kilde (ikke støttet).
- Grupper som setter motsagt uten å vise til kilden. Spør: «Hva står det på kortet?»

3. Diskusjon

6 til 10 min

Lysbilde 12. Still ett spørsmål om gangen. La elevene tenke alene i et halvt minutt, snakke med den som sitter ved siden av i ett minutt, og si det til hele klassen etterpå.

- **Kjernespørsmål:** «Hva gjorde teksten overbevisende?» (De fleste setningene stemte, og språket var sikkert.)
- **Utdyping:** «Hvorfor er det lettere å tro på en tekst der de fleste setningene stemmer?»
- **Utdyping:** «Hvilken påstand valgte dere som mest risikabel? Var det den samme som var feil?»
- **Utdyping:** Gruppene med tekst A og B sammenligner: «Hvilke feil var vanskeligst å se?» (Ofte de som ligner noe sant, som påskedag i april eller tallet om nynorsk.)

4. Skrivning og refleksjon

3 til 5 min

KAN FLYTTES

Lysbilde 13. Elevene ser på lappen fra starten. Så skriver de i KI-loggen:

- Dagens spørsmål: «Hva gjorde teksten overbevisende?»
- «Nå tenker jeg...»
- «Jeg lurar på...»

Har dere dårlig tid, flytter du denne delen til starten av økt 2.

Misforståelser å følge med på

- At en tekst er riktig fordi de fleste setningene er riktige. Tekst A har fem påstander som stemmer og to som er motsagt. Tekst B har fire som stemmer og to som er motsagt.
- At alt som står i et sikkert språk, er en påstand som stemmer, og at alt som er usikkert, er en mening.
- At «ikke støttet» betyr «løgn».

Tilpasning

- **Kort tid:** hopp over trinn 3. Vis kildekortet på tavla og sjekk én påstand sammen med klassen.
- **Mer tid:** gruppene bytter tekst og gjør trinn 1 og 2 på nytt. Eller de skriver en ny setning til teksten som er villedende, og lar en annen gruppe finne den.

KURS 5 · ØKT 2

Kilde, sitat og tall

9. trinn

40 av 60 min

Uten KI, øvelsestekster på papir

Mål for økta: elevene kan sjekke en henvisning, et sitat og et tall mot kilden, og velge og begrunne en etikett.

Kort fortalt: hver gruppe får tre korte KI-svar: ett som viser til en lov, ett som siterer en kjent dikter, og ett med et tall fra SSB. Alle tre ser troverdige ut, og alle tre har en feil. Elevene finner kilden og sammenligner ord for ord. De skal gå ut av timen med at en henvisning eller et kjent navn ikke gjør et svar riktig. Man må gå til kilden og lese nøye.

Før timen

rundt 15 min

- Bestem om elevene skal søke selv på enheter, eller bruke kildeutdragene på papir.
- Skriv ut oppdragsarket og kildeutdragene, ett sett per gruppe på tre: [oppdrag-okt-2.pdf](#). Kildeutdragene brukes uten enheter, eller som reserve.
- Finn fram rutinekort og etikettkort fra økt 1.
- Med enheter: sjekk at [snl.no](#), [lovdata.no](#) og [ssb.no](#) åpner på skolens nett.
- Elevene trenger KI-loggen sin ([ki-logg.pdf](#) hvis noen trenger nytt ark).
- Les «Det du trenger å vite» under, og fasiten i fasiten for kurset (egen PDF på øktsiden).
- Åpne presentasjonen: [okt-2.html](#). Trykk N for å se lærernotatene under lysbildet. PDF-en er reserve hvis nettleseren ikke virker.

Det du trenger å vite

En god kilde er nær det den forteller om, sier hvem som står bak, og kan sjekkes. Lovdata har selve lovteksten. SSB har tallene, med år og tabell. Artiklene i Store norske leksikon er skrevet av fagfolk, og navnet deres står på artikkelen.

Gå til kilden. Elevene skal ikke spørre en ny KI om det første svaret stemmer, og ikke bruke et vanlig nettsøk som viser et KI-sammendrag øverst. De går rett til [snl.no](#), [lovdata.no](#) eller [ssb.no](#).

De tre oppdragene og fasiten:

Oppdrag	KI-svaret sier	Kilden sier	Etikett
1. Lov	Opplæringslova § 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk og bruke kunstig intelligens trygt.	§ 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk. Kunstig intelligens er ikke nevnt.	Delvis støttet
2. Sitat	Henrik Wergeland skrev «Du skal ikke tåle så inderlig vel ...».	Linjene er fra Arnulf Øverlands dikt «Du må ikke sove» (1936), og det står «må», ikke «skal».	Motsagt
3. Tall	Norge hadde 5 594 340 innbyggere 1. januar 2026.	Det er tallet for 2025. For 2026 oppgir SSB 5 627 400.	Motsagt

På oppdrag 3 kan du godta delvis støttet hvis gruppen skriver at tallet er riktig, men for feil år.

Poenget: oppdrag 1 og 2 viser til noe ekte, en lov og en dikter alle har hørt om. Det gjør svarene overbevisende. Oppdrag 3 viser en vanlig feil i KI-svar: et tall som var riktig, men er utdatert.

Slik går timen

Del	Lysbilde	Tid
Start: hva tror du?	1 og 2	3 til 5 min
Fakta: god kilde, tre vanlige feil	3 til 6	6 til 10 min
Praktisk: sjekk, etikett, hvor lurte svaret oss	7 og 8	14 til 18 min
Diskusjon	9	6 til 10 min
KI-logg	10	3 til 5 min

Lysbilde 11 er kilder, og trenger ikke vises i timen.

Start: hva tror du?

3 til 5 min **KJERNE**

Lysbilde 1 og 2. Ble KI-loggen fra økt 1 flyttet, gjør elevene den nå.

Ellers deler du ut en lapp til hver elev. **Si:** «Et KI-svar viser til en lov og siterer en kjent forfatter. Gjør det svaret mer til å stole på? Skriv det på lappen.» Lappen legges i konvolutten.

1. Fakta og info

6 til 10 min **KJERNE**

Lysbilde 3. Si: «En god kilde er nær det den forteller om, sier hvem som står bak, og kan sjekkes. Lovdata har selve lovteksten. SSB har tallene. I Store norske leksikon skriver fagfolk, og navnet deres står på artikkelen.»

Lysbilde 4. Si: «Ikke spør en ny KI om det første svaret stemmer. Den kan gjøre samme feil. Gå rett til kilden.»

Lysbilde 5. Si: «Tre vanlige feil i KI-svar: en henvisning som finnes, men ikke sier det svaret påstår. Et sitat med feil person eller feil ord. Et tall som er riktig, men for feil år.»

Lysbilde 6. Si: «Sammenlign ord for ord, tall for tall og år for år. Små forskjeller kan være hele feilen.»

2. Praktisk

14 til 18 min **KJERNE**

Grupper på tre. Hver gruppe har tre oppdrag. Hver elev har ansvaret for ett, men gruppen blir enige om etikettene.

Lysbilde 7. Trinn 1: sjekk (8 til 10 min). Del ut oppdragsarket, og kildeutdragene hvis elevene ikke har enheter.

Si: «KI-svarene er laget for å ligne ekte svar, og de har feil i seg. Fordel de tre oppdragene. Les KI-svaret, finn kilden, og skriv ned det kilden sier, ordrett eller med tall.»

Lysbilde 8. Trinn 2 og 3: etikett og begrunnelse (6 til 8 min). **Si:** «Bli enige om en etikett for hvert oppdrag, og legg etikettkortet ved. Skriv: Kilden sier ... Derfor ... Til slutt skriver dere én setning om hvorfor svaret virket troverdig.»

Se etter, og spør:

- Elever som stopper når de ser at loven og paragrafen finnes. Spør: «Står det om kunstig intelligens der?»
- Elever som godtar sitatet fordi Wergeland er en kjent dikter. Spør: «Hva sier kilden om hvem som skrev det?»
- Elever som ser at tallet finnes i SSB-tabellen, og setter støttet. Spør: «For hvilket år?»

3. Diskusjon

6 til 10 min

Lysbilde 9. Still ett spørsmål om gangen. La elevene tenke alene i et halvt minutt, snakke med den som sitter ved siden av i ett minutt, og si det til hele klassen etterpå.

- **Kjernespørsmål:** «Hvilken etikett passet, og hvorfor?» (Se fasiten. Begrunnelsen er viktigere enn etiketten.)
- **Utdyping:** «Hvorfor gjør en henvisning til en lov eller et kjent navn et svar mer overbevisende?» (Vi kjenner igjen noe ekte og slutter å sjekke.)
- **Utdyping:** «Valgte noen grupper forskjellige etiketter for samme oppdrag? Hvem hadde best begrunnelse?»
- **Utdyping:** «Hvor lang tid brukte dere på ett oppdrag? Hva betyr det for hvor mye vi rekker å sjekke?» (Vi rekker ikke alt, derfor velger vi det mest risikable først.)

4. Skrivning og refleksjon

3 til 5 min **KAN FLYTTES**

Lysbilde 10. Elevene ser på lappen fra starten. Så skriver de i KI-loggen:

- Dagens spørsmål: «Skriv etiketten og begrunnelsen for det oppdraget du hadde ansvar for.»
- «Nå tenker jeg...»
- «Jeg lurte på...»

Har dere dårlig tid, flytter du denne delen til starten av økt 3.

Misforståelser å følge med på

- At en henvisning er en kilde. Henvisningen må sjekkes, og den må si det svaret påstår.
- At et sitat er riktig hvis det høres kjent ut.
- At et tall er riktig hvis det står i en tabell. Året og hva tallet måler, må også stemme.

Tilpasning

- **Kort tid:** hver gruppe gjør ett oppdrag, og gruppene med samme oppdrag sammenligner etterpå.
- **Mer tid:** gruppen finner tallet for sin egen kommune i SSB-tabellen og skriver en riktig setning med kilde og år.

KURS 5 · ØKT 3

Bygg et bedre svar

9. trinn

40 av 60 min

Uten KI, øvelsestekster på papir

Mål for økta: elevene kan sammenligne to svar på samme spørsmål, se forskjellen på et svar som høres sikkert ut og et som er godt underbygget, og skrive et revidert svar med kilder og et ærlig usikkerhetsnotat.

Kort fortalt: gruppene får to svar på samme spørsmål, ett som høres sikkert ut og ett som er mer forsiktig. De stemmer først på hvilket som høres best ut, setter så etiketter på hver setning, og skriver til slutt et bedre svar med kilder og et usikkerhetsnotat. Elevene skal gå ut av timen med at et sikkert svar ikke er det samme som et riktig svar, og at det er en styrke å si hva man ikke vet.

Før timen

rundt 15 min

- Skriv ut svarark og kildeutdrag: [svar-okt-3.pdf](#). Side 1 og 2 er par 1 (stemmerett), side 3 og 4 er par 2 (Et dukkehjem). Halvparten av gruppene på tre får par 1, resten par 2.
- Side 5 i samme fil er skrivearket, ett per gruppe. Side 6 er en ekstratekst (se «Tilpasning»).
- Legg ett par og skrivearket i en konvolutt per gruppe. Legg kildeutdragene i en egen konvolutt. De deles ut først i trinn 2.
- Finn fram rutinekort og etikettkort fra økt 1.
- Elevene trenger KI-loggen sin ([ki-logg.pdf](#) hvis noen trenger nytt ark).
- Les «Det du trenger å vite» under, og fasiten i fasiten for kurset (egen PDF på øktsiden).
- Åpne presentasjonen: [okt-3.html](#). Trykk N for å se lærernotatene under lysbildet. PDF-en er reserve hvis nettleseren ikke virker.

Det du trenger å vite

Om tekstene: svarene er øvelsestekster med innebygde feil, skrevet av oss for å ligne KI-svar. Si det til elevene.

Et ærlig usikkerhetsnotat sier hva du har sjekket, hva du ikke fikk sjekket, og hvor sikker du er. Eksempel: «Jeg har sjekket årstallene mot SNL. Jeg fant ikke hvem som var først i Europa. Jeg er sikker på årstallene, men ikke på resten.»

Par 1, stemmerett:

- Svar 1 høres sikkert ut og har flest feil. Riktig: norske kvinner fikk begrenset stemmerett i 1901 og 1907 og alminnelig stemmerett ved stortingsvalg i 1913. Norge var ikke først i verden (New Zealand 1893, Australia 1902, Finland 1906). Gina Krog ledet kampen, men den første kvinnen på Stortinget var Anna Rogstad, fra 1911. Stemmerettsalderen var 25 år, ikke 18.
- Svar 2 er forsiktig og nesten helt støttet. Setningen om at Finland var først i Europa står ikke i kildeutdraget, så den er ikke støttet. Det betyr ikke at den er usann, bare at kilden vi har, ikke sier det.

Par 2, Et dukkehjem:

- Svar 1 har feil: stykket ble utgitt i København, ikke Kristiania. Det ble ikke forbudt, men skapte stor debatt. Ibsen skrev selv, motvillig, en ny slutt for Tyskland. Setning 6 er en mening.
- Svar 2 har én feil: Et dukkehjem var ikke Ibsens første suksess, men hans store internasjonale gjennombrudd.

Mønsteret i begge parene: det sikre svaret har flest feil. Det forsiktige er bedre underbygget, men heller ikke feilfritt. De fleste grupper vil likevel stemme på det sikre svaret i trinn 1. Det er forventet, og det er poenget.

Slik går timen

Del	Lysbilde	Tid
Start: hva tror du?	1 og 2	3 til 5 min
Fakta: sikker er ikke riktig, usikkerhetsnotat	3 til 5	6 til 10 min
Praktisk: førsteinntrykk, etiketter, bedre svar	6 til 8	14 til 18 min

Del	Lysbilde	Tid
Diskusjon	9	6 til 10 min
KI-logg	10	3 til 5 min

Lysbilde 11 er kilder, og trenger ikke vises i timen.

Start: hva tror du?

3 til 5 min **KJERNE**

Lysbilde 1 og 2. Ble KI-loggen fra økt 2 flyttet, gjør elevene den nå.

Ellers deler du ut en lapp til hver elev. **Si:** «Hva er viktigst i et godt svar: at det høres sikkert ut, eller at det er riktig? Kan et svar være begge deler? Skriv det på lappen.» Lappen legges i konvolutten.

1. Fakta og info

6 til 10 min **KJERNE**

Lysbilde 3. Si: «Et svar kan være flytende, kort og bestemt og likevel ha feil. Et forsiktig svar kan være bedre underbygget.»

Lysbilde 4. Si: «Et ærlig usikkerhetsnotat sier tre ting: hva du har sjekket og mot hvilken kilde, hva du ikke fikk sjekket, og hvor sikker du er.» Les eksempelet på lysbildet.

Lysbilde 5. Si: «Du kan stole mer på et svar når påstandene kan sjekkes, når kildene finnes og sier det svaret bruker dem til, og når svaret sier fra om det det ikke vet.»

2. Praktisk

14 til 18 min **KJERNE**

Grupper på tre. Halvparten har par 1 (stemmerett), resten par 2 (Et dukkehjem).

Lysbilde 6. Trinn 1: førsteinntrykk (2 min). Del ut konvoluttene med svarene og skrivearket.

Si: «Dette er to svar på samme spørsmål, skrevet for å ligne KI-svar. Les begge, uten kilder. Stem i gruppen: hvilket høres best ut? Skriv resultatet på skrivearket.»

Lysbilde 7. Trinn 2: sett etiketter (6 til 8 min). Del ut kildeutdragene.

Si: «Bruk kildeutdragene og sett etikett på hver setning i begge svarene. Meninger merkes, men sjekkes ikke.»

Lysbilde 8. Trinn 3: skriv et bedre svar (6 til 8 min). **Si:** «Skriv et nytt svar på fire til seks setninger. Bare påstander som er støttet. Skriv kilden etter påstandene, og avslutt med et usikkerhetsnotat.»

Se etter, og spør:

- Grupper som stemmer på svar 1 i trinn 1. Det er forventet. Ta det opp i diskusjonen.
- Grupper som kopierer svar 2. Spør: «Er alle setningene i svar 2 støttet av kildene?»
- Grupper med par 1 som setter motsagt på Finland i svar 2. Spør: «Sier kilden at Finland ikke var først?» (Nei. Den sier det ikke i det hele tatt, så etiketten er ikke støttet.)

3. Diskusjon

6 til 10 min

Lysbilde 9. Still ett spørsmål om gangen. La elevene tenke alene i et halvt minutt, snakke med den som sitter ved siden av i ett minutt, og si det til hele klassen etterpå.

- **Kjernespørsmål:** «Hvilket svar hørtes best ut, og hvilket var best underbygget?» (I begge parene: svar 1 hørtes best ut, svar 2 var best underbygget.)
- **Utdyping:** «Hvorfor høres det sikre svaret bedre ut?» (Det er kort, bestemt og sier aldri at noe er usikkert.)
- **Utdyping:** «Hvordan kan dere se forskjell på et svar som vet noe, og et som bare høres ut som om det vet?» (Sjekk påstandene mot en kilde. Tonen sier ingenting.)

- **Utdyping:** Be en gruppe lese opp usikkerhetsnotatet sitt. «Gjør det svaret svakere eller sterkere?» (Sterkere. Leseren vet hva hen kan stole på.)

4. Skrivning og refleksjon

3 til 5 min

KAN FLYTTES

Lysbilde 10. Elevene ser på lappen fra starten. Så skriver de i KI-loggen:

- Dagens spørsmål: «Hva vil du gjøre neste gang du får et svar fra en KI-chatbot?»
- «Nå tenker jeg...»
- «Jeg lurer på...»

Har dere dårlig tid, flytter du denne delen til starten av neste kurs.

Misforståelser å følge med på

- At et svar med usikkerhetsnotat er dårligere enn et svar uten.
- At et svar med kilde er riktig. Kilden må finnes og si det svaret bruker den til.
- At svar 2 er feilfritt fordi det er forsiktig.

Tilpasning

- **Kort tid:** gruppen setter etiketter bare på svar 1 og skriver et revidert svar på tre setninger.
- **Mer tid:** gruppene bytter par. Eller gruppen skriver et svar som høres sikkert ut og har én villedende setning, og lar en annen gruppe finne den.
- **Mer tid, språk og logikk:** gruppen får ekstrateksten om påskekrim (side 6 i [svar-okt-3.pdf](#)). Den har riktige fakta, men et sirkelargument, en anglisisme og to setninger som motsier hverandre. Spør: kan en tekst ha riktige fakta og likevel være dårlig? Fasiten står på kurssiden. Ideen bygger på rådene om språk og logikk i NDLAs «Kritisk blikk på KI-genererte tekster» (2026).

Videre

Etikettene brukes igjen i kurs 6, 7 og 10. Ta vare på rutinekortet og etikettkortene.

To artikler fra NDLA passer som videre arbeid. Begge er skrevet for videregående skole, så les dem før du bruker dem med elevene:

- «Kritisk blikk på KI-genererte tekster» (Marthe Johanne Moe, april 2026): fire råd for å sjekke KI-tekst, om kilder, språk, logikk og dato.
- «Kan KI være en kilde?» (Marthe Johanne Moe, juni 2026): elevene sammenligner KI-sammendrag i to søkemotorer. Passer som lærerdemo på storskjerm. Poenget: et KI-svar har ingen ansvarlig forfatter og kan endre seg, og er derfor ikke en kilde.

VEDLEGG

Fasit

For lærere. Ikke del fasiten med elevene før øktene er gjennomført.

Tekstene er øvelsestekster med innebygde feil, skrevet for å ligne KI-svar. Etikettene under er forslag. Godta en annen etikett når gruppen begrunner den med det kilden sier. Det viktigste er begrunnelsen.

Påstandene er kontrollert 12. oktober 2026 mot Store norske leksikon, Lovdata og SSB.

Økt 1, tekst A: Ivar Aasen

Setning	Påstand eller mening	Etikett	Begrunnelse
1	Påstand	Støttet	SNL: født 1813, død 1896, språkforsker og dikter.
2	Påstand	Motsagt	Født i Ørsta. Vokste opp isolert, med en bibel og noen andaktsbøker. Står på kildekortet.
3	Påstand	Støttet	SNL: «I 1840-åra reiste Aasen rundt i Noreg og samla inn dialektar.»
4	Påstand	Støttet	SNL. Navnet nynorsk ble vedtatt i 1929.
5	Påstand	Støttet	Grammatikken kom i 1848 og ordboka i 1850.
6	Påstand	Støttet	Stortinget vedtok likestillingen i 1885. Aasen døde i 1896.
7	Påstand	Motsagt	11,6 prosent i 2021. Står på kildekortet.
8	Mening	Sjekkes ikke	«Den viktigste» er en vurdering.
9	Påstand om noe ingen kan vite	Umulig å avgjøre	Ingen kilde kan vite hva Aasen ville ment i dag.

Risiko: setning 7 er trolig den mest risikable. Et feil tall om skolen i dag kan bli brukt videre i en oppgave eller en debatt. Setning 2 er feil, men gjør mindre skade. Godta andre rangeringer med begrunnelse.

Økt 1, tekst B: Påsken

Setning	Påstand eller mening	Etikett	Begrunnelse
1	Påstand	Støttet	SNL: «den viktigste høytiden i kirkeåret».
2	Påstand	Støttet	SNL: til minne om Jesu lidelse, død og oppstandelse.
3	Påstand	Støttet	SNL: pesach betyr «gå forbi, hoppe over».
4	Påstand	Motsagt	Påskedag kan falle fra 22. mars til 25. april. Står på kildekortet.
5	Påstand	Motsagt	Skjærtorsdag minner om påskemåltidet. Langfredag minner om Jesu død. Står på kildekortet.
6	Påstand	Ikke støttet	SNL: «ikke vitenskapelig fundert». Kilden sier ikke at det er usant, men at ingen har vist at det er sant.
7	Påstand	Støttet	SNL, «påsekekrim»: boka <i>Bergenstoget plyndret inat!</i> (1923).
8	Mening	Sjekkes ikke	«Koseligst» er en vurdering.

Risiko: setning 5 er trolig den mest risikable i KRLE, fordi den blander sammen to av de viktigste dagene. Setning 4 kan gi feil planer.

Økt 2: tre oppdrag

Oppdrag	Etikett	Begrunnelse
1. Lovhenvisning	Delvis støttet	§ 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk, men nevner ikke kunstig intelligens. Henvisningen er ekte, men brukt til å støtte mer enn den sier.
2. Sitat	Motsagt	Linjene er fra Arnulf Øverlands dikt «Du må ikke sove» (trykt første gang 1936), ikke fra Henrik Wergeland. Ordlyden er også endret: det står «må», ikke «skal».
3. Statistikk	Motsagt	5 594 340 er tallet for 1. januar 2025. For 2026 oppgir SSB 5 627 400. Godta «delvis støttet» hvis gruppen skriver at tallet er riktig, men året er feil. Utdaterte tall er en vanlig feil i KI-svar.

Snakk om oppdrag 1 og 2: begge viser til noe ekte, en lov og en dikter alle har hørt om. Det gjør svaret overbevisende, selv om det er feil.

Økt 3, par 1: stemmerett

Svar 1

Setning	Etikett	Begrunnelse
1	Delvis støttet	Alminnelig stemmerett ved stortingsvalg kom i 1913. Begrenset stemmerett kom i 1901 (lokalt) og 1907 (Stortinget).
2	Motsagt, og en mening	New Zealand (1893), Australia (1902) og Finland (1906) var tidligere. «Stolte av» er en mening.
3	Støttet	Gina Krog stiftet Kvinnestemmerettsforeningen i 1885 og var en ledende stemmerettsforkjemper.
4	Motsagt	Anna Rogstad var den første kvinnen på Stortinget, fra 1911.
5	Motsagt	Stemmerettsalderen var 25 år. Den ble første gang senket i 1920, til 23 år.

Svar 2

Setning	Etikett	Begrunnelse
1 til 4	Støttet	Alt står i SNL, «stemmerett».
5	Ikke støttet av utdraget	SNL nevner Finland 1906, men sier ikke at Finland var først i Europa. Andre kilder sier det. Poenget: «ikke støttet» betyr ikke «usant». Det betyr at kilden vi har, ikke sier det.
6	Usikkerhetsnotat	Ærlig om hva svaret ikke vet. Svaret er Anna Rogstad.
7	Kilde	Kilden finnes og sier det svaret bruker den til.

Hva klassen bør se: svar 1 høres sikrest ut og har flest feil. Svar 2 er mer forsiktig og bedre underbygget.

Økt 3, par 2: Et dukkehjem

Svar 1

Setning	Etikett	Begrunnelse
1	Støttet	Utgitt i 1879.
2	Støttet	Nora forlater mann og barn.
3	Motsagt	Utgitt på Gyldendal forlag i København.
4	Ikke støttet	SNL sier at stykket skapte stor debatt, ikke at det ble forbudt.
5	Motsagt	Ibsen skrev selv, motvillig, en ny slutt for oppsetningen i Tyskland.
6	Mening	Sjekkes ikke.

Svar 2

Setning	Etikett	Begrunnelse
1, 2, 4 og 5	Støttet	Står i SNL, «Et dukkehjem».
3	Motsagt	SNL kaller stykket Ibsens store internasjonale gjennombrudd. Hans første teatersuksess var <i>Gildet på Solhaug</i> (1856). Står i kildeutdraget.
6	Usikkerhetsnotat	Ærlig om hva svaret ikke vet.

Hva klassen bør se: samme mønster som i par 1. Det sikre svaret har flest feil.

Økt 3, ekstra: påskekrim

Setning	Hva er galt?	Etikett
1	Sirkelargument. Setningen forklarer ingenting: populært fordi mange liker det.	Ikke en påstand som kan sjekkes. Merk som svak logikk
2	Ingenting.	Støttet
3	Anglisme («det gjør mening», fra engelsk <i>it makes sense</i>). På norsk: «det gir mening». Resten er en mening.	Mening
4	Ingenting.	Støttet
5	Motsier setning 2 i samme tekst. Bruken av ordet økte sterkt på 2000-tallet, men tradisjonen er fra 1923.	Motsagt
6	«Derfor» peker tilbake på setning 5, som er feil. Påstanden stemmer, men av en annen grunn: tradisjonen med å lese krim på hytta.	Støttet, men begrunnelsen i teksten er feil

Hva klassen bør se: en tekst kan ha riktige fakta og likevel svak logikk. Se etter sirkelargumenter, setninger som motsier hverandre, og «derfor» som ikke henger sammen med det som står før.

Det reviderte svaret (økt 3)

Et godt revidert svar:

- har bare påstander som er støttet av kildeutdragene
- oppgir kilden etter påstandene
- har et usikkerhetsnotat som sier hva gruppen sjekket, hva den ikke fikk sjekket, og hvor sikker den er

Kilder og kreditering

Alle kildene materiellet bygger på, står under Kilder på nettsiden. Kildene sjekkes før trykk, og deretter hvert år.

Økt 1: Påstand eller mening?

- Påstandene er kontrollert mot Store norske leksikon 12. oktober 2026.
- Rutinen og etikettene er laget for KI på papir. Udirs «Råd om kunstig intelligens i skolen» (sist endret 2. desember 2025) sier at bruk av KI forutsetter at eleven «kan skille mellom fakta, kunnskap og feilinformasjon».

Økt 2: Kilde, sitat og tall

- Opplæringslova (LOV-2023-06-09-30) § 1-3, Lovdata, lest 12. oktober 2026.
- Store norske leksikon, «Arnulf Øverland», sist endret september 2026, lest 12. oktober 2026.
- SSB, statistikkbanken, tabell 07459, oppdatert 25. februar 2026, lest 12. oktober 2026.

Økt 3: Bygg et bedre svar

- Store norske leksikon, «stemmerett», «Gina Krog», «Anna Rogstad», «Et dukkehjem», «Henrik Ibsen» og «påskekrim», sist endret september 2026, lest 12. oktober 2026.

- NDLA, «Kritisk blikk på KI-genererte tekster» og «Kan KI være en kilde?» (2026), CC BY-SA 4.0. Lenket, ikke kopiert.